

ШКЛЯРЕНКО А.М., здобувач  
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 343.12

## РОЛЬ ПРОКУРОРА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ПІДСУДНОГО В СТАДІЇ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ

Охарактеризовано кримінально-процесуальну діяльність прокурора в стадії судового розгляду кримінальної справи щодо забезпечення гарантій прав та законних інтересів підсудного.

**Ключові слова:** підтримання обвинувачення, думка прокурора, обвинувальна промова, зміна обвинувачення, відмова від обвинувачення.

Дается уголовно-процессуальная характеристика деятельности прокурора в стадии судебного рассмотрения уголовного дела по обеспечению реализации гарантий прав и законных интересов подсудимого.

**Ключевые слова:** поддержание обвинения, мнение прокурора, обвинительная речь, изменение обвинения, отказ от обвинения.

The criminal-remedial characteristic of activity of the public prosecutor in a stage of judicial consideration of criminal case on maintenance of realization of guarantees of rights and legitimate interests of the defendant is made.

**Keywords:** charge maintenance, public prosecutor' opinion, speech for the prosecution, charge change, refusal of charge.

Згідно зі ст. 121 Конституції України функція підтримання державного обвинувачення у суді покладена на прокуратуру. Реалізація зазначеної функції забезпечує змагальність кримінального судочинства, доведеність перед судом обґрунтованості та законності пред'явленого особі обвинувачення й засудження особи, яка визнана винною у вчиненні злочину.

У стадії судового розгляду кримінальної справи прокурор, здійснюючи доказування обставин, покладених в основу обвинувачення й спростування доводів, що приводяться на захист підсудного, виступає одночасно й гарантом його прав і законних інтересів. Забезпечуючи реалізацію принципу всебічності, повноти та об'єктивності, прокурор повинен дослідити докази, що не тільки викривають підсудного, але й виправдовують його; встановити обставини, що не тільки обтяжують, але й пом'якшують його покарання або взагалі можуть бути підставою для звільнення підсудного від кримінальної відповідальності й покарання.

Розгляду зазначених положень та інших актів у цій сфері присвячені роботи В.І. Галагана, Ю.М. Грошевого, А.Я. Дубинського, В.С. Зеленецького, Н.С. Карпова, В.Т. Маляренка, О.Р. Михайленка, М.М. Михеєнка, В.Т. Нора, С.М. Стахівського, В.М. Трофименка, Л.Д. Удалової, М.Є. Шумила та інших вчених-процесуалістів.

Однак проблеми, пов'язані з гарантіями прав і свобод особистості у кримінально-процесуальній діяльності, настільки значні, що їх дослідження є постійною потребою часу. Отже, метою цієї статті є розкриття сутності та змісту діяльності прокурора у стадії судового розгляду кримінальної справи з точки зору забезпечення прав та законних інтересів підсудного.

Перш за все слід зазначити, що тільки принциповий і відповідальний прокурор здатний реалізовувати свої процесуальні повноваження самостійно й у повному обсязі, строго керуючись вимогами закону й правосвідомістю, у всіх необхідних випадках забезпечити дотримання прав підсудного в судовому розгляді. Ставлення прокурора до підсудних не може залежати від їх національності, майнового й службового становища, інших обставин. Воно має бути об'єктивним, неупередженим та однаково рівним до всіх підсудних.

У судовому розгляді прокурор забезпечує дотримання прав підсудного за допомогою реалізації своїх процесуальних повноважень: заяви клопотань; висловлення думок, заяв; участі в дослідженні доказів; виступу в дебатах сторін; внесення суду пропозиції про призначення більш м'якого покарання, ніж передбачене за даний злочин, або про умовне засудження; зміни обвинувачення або відмови від нього.

Так, прокурор має право заявити клопотання про виклик нових свідків, експертів і спеціалістів; про витребування доказів і документів; про виключення доказів, отриманих з порушенням вимог КПК; про дослідження й приєднання до матеріалів кримінальної справи документів, що характеризують особу, стан здоров'я, сімейне й матеріальне становище підсудного або його ро-



дини; про оголошення показань потерпілого й свідків, даних при проведенні досудового розслідування, що позитивно характеризують підсудного, тощо. У випадку, коли у прокурора в судовому засіданні виникли сумніви щодо психічного стану підсудного, державний обвинувач має право клопотати про призначення й проведення судово-психіатричної експертизи.

Якщо в стадії судового розгляду прокурором буде встановлено, що минули строки давності притягнення до кримінальної відповідальності, підсудний помер, проголошений акт амністії, злочинність і караність діяння усунуті новим кримінальним законом, щодо підсудного набув законної сили вирок до того ж обвинувачення або ухвала суду чи постанова судді про закриття кримінальної справи до того ж обвинувачення, то він повинен клопотати перед судом про закриття провадження у кримінальній справі (або кримінального переслідування).

При заяві підсудним і його захисником у стадії судового розгляду клопотань про виключення недопустимих доказів; про дослідження нових доказів, що виправдовують підсудного або пом'якшують покарання; про залучення до матеріалів кримінальної справи документів, що позитивно характеризують особу підсудного; про оголошення показань підсудного, потерпілих і свідків, отриманих при проведенні досудового розслідування, демонстрації фотографічних негативів і знімків, зроблених у ході допитів, відтворенні аудіо- і (або) відеозапису, кінозйомки допитів, суд розглядає їх, вислухавши також думку прокурора. При цьому державний обвинувач висловлює свою позицію з приводу обґрунтованості заявленого клопотання. Підтримуючи клопотання сторони захисту, прокурор у такий спосіб забезпечує дотримання прав підсудного.

У стадії судового розгляду прокурор повинен бути уважним, стежити за тим, щоб головуючий доступно й повно роз'яснив підсудному його права. У тому випадку, коли суддя забув або неповно роз'яснив підсудному його права, прокурор має право зробити заяву суду про необхідність роз'яснення підсудному процесуальних прав у повному обсязі. Таким чином, заяви прокурора в судовому розгляді можуть стосуватися не тільки обставин, пов'язаних із викриттям підсудного у вчиненні злочину, але й забезпечувати можливість реалізації підсудним його прав.

У ході судового слідства підсудному має бути забезпечене право брати участь у допиті потерпілого, свідків, експерта, спеціаліста, огляді речових доказів, документів, проведенні інших слідчих дій, висловлювати свою думку з усіх питань, що виникають. З цією метою прокуророві необхідно також стежити за тим, щоб головуючий звертався в потрібний момент особисто до підсудного й з'ясував, чи є у нього які-небудь питання, клопотання, заяви або заперечення, а також його думку з того або іншого питання.

Оскільки підсудний не зобов'язаний, а має право давати показання (причому в будь-який момент судового слідства, але з дозволу судді), то прокурор повинен простежити, щоб суд реально забезпечив підсудному можливість реалізації цього права.

Прокурору також необхідно звертати увагу на те, щоб при допиті підсудний не зазнав образ або погроз із боку потерпілих, інших підсудних і сторонніх осіб, що присутні у залі судового засідання, клопотати при необхідності, щоб суддя забезпечив порядок в залі судового засідання.

У ході судового слідства прокурор повинен всебічно з'ясувати обставини, що не тільки викривають підсудного й обтяжують його покарання, але й ті, що виправдовують та пом'якшують його покарання, зокрема: життєві обставини, які спонукали підсудного вчинити злочин; його вік, стан здоров'я, фізичний та психічний розвиток; наявність малолітніх дітей; наявність фізичного або психологічного примусу, матеріальної, службової або іншої залежності підсудного від потерпілого чи іншої особи, що організувала злочин або керувала його виконанням; умови правомірності необхідної оборони, затримання особи, що вчинила злочин, наявність крайньої необхідності, обґрунтованого ризику, виконання наказу або розпорядження; обставини, що характеризують поведінку, в тому числі і в іктимну, потерпілого, зокрема її протиправність або аморальність, що стало приводом для злочину; поведінку підсудного безпосередньо після вчинення злочину (надання медичної або іншої допомоги потерпілому, добровільне відшкодування майнової й моральної шкоди, заподіяної потерпілому); обставини, які підтверджують, що підсудний усвідомив свою провину й покався у вчиненому, з'явився з повинною, активно сприяв розкриттю злочину, викриттю інших співучасників злочину й розшуку майна, добутого в результаті злочину тощо. Встановлення зазначених й інших обставин сприяє формуванню об'єктивної (з урахуванням особистості підсудного, тяжкості вчиненого й обставин, що пом'якшують покарання) позиції державного обвинувача з питань застосування криміналь-



ного закону й призначення підсудному справедливого покарання.

Сьогодні, коли поглибилась змагальність процесу, впроваджуються в практику нові демократичні засади відправлення кримінального правосуддя, обов'язок доведення пред'явленого обвинувачення цілком покладається на прокурора. Прокурор вже не може, як у недавньому минулому, сподіватися, що якщо він не впорається повною мірою зі своїми завданнями державного обвинувача, його підтримає суд [5, с. 65].

Під час судового слідства прокурор безпосередньо представляє суду докази й бере участь у їх дослідженні. Саме на цьому етапі судового розгляду потрібні його активність, знання матеріалів справи й закону, уміння об'єктивно досліджувати обставини справи, представлені докази, тактична й методична підготовленість. Він бере участь у допитах підсудного, потерпілого, свідка, експерта й задає їм питання, спрямовані на з'ясування й уточнення обставин, що мають значення для правильного вирішення справи, винесення законного, обґрунтованого й справедливого вироку. Виявивши однобічність або неповноту дізнання чи досудового слідства, прокурор повинен вжити заходів щодо заповнення цих прогалин [1, с. 185].

На початку судового слідства, викладаючи пред'явлене підсудному обвинувачення, а також надалі, представляючи обвинувальні докази й беручи участь у їх дослідженні, державний обвинувач не повинен упускати обставини, що характеризують особу підсудного (не тільки з негативного, але й позитивного боку).

При проведенні експертизи у суді прокурор представляє суду в письмовій формі питання експерту, вирішення яких, на його думку, необхідно для встановлення або уточнення предмета доказування у справі. Відповідні питання представляються й іншими учасниками судового розгляду. Усі представлені питання оголошують, після чого обговорюються й остаточно формулюються судом. Прокурор має право висловити свою думку щодо необхідності й доцільності постановки експерту питань інших учасників процесу. Після оголошення експертом висновку він може бути допитаний для того, щоб роз'яснити або доповнити даний їм висновок. Прокурор, як і інші учасники судового розгляду, має право задавати експерту питання, пов'язані з результатами експертного дослідження.

Для перевірки або уточнення показань підсудного, потерпілого, свідків у суді також можуть бути проведені такі дії, як відтворення обстановки і обставин події, пред'явлення потерпілому, свідку, підсудному предмета або особи для впізнання, огляд предметів, документів, приміщення, місцевості. У ході проведення зазначених дій прокурор повинен звертати увагу суду на обставини, що мають значення для справи.

Після закінчення дослідження представлених сторонами, у тому числі державним обвинувачем, доказів прокурор може доповнити судове слідство, заявивши відповідне клопотання.

Виступаючи в суді з обвинувальною промовою, відповідно до принципу безпосередності прокурор повинен посилатися на досліджені в судовому засіданні докази, котрі як викривають підсудного, так і виправдовують його, дати їм власну об'єктивну оцінку. Навести мотиви, чому, пропонуючи визнати підсудного винним у вчиненні злочину й призначити йому покарання, він у той же час вважає за можливе, щоб суд врахував певні пом'якшуючі обставини при постановленні вироку.

У недавньому минулому правоохоронна практика мала багато прикладів, коли прокурори й суди виходили за рамки формально-юридичного опису злочину, розширювали його склад шляхом включення в нього соціально-політичних характеристик. Вважалося, що будь-який злочин заподіює й політичну шкоду, оскільки вона порушує тією чи іншою мірою основи державної влади. У такий спосіб будь-який злочин штучно перетворювався в політичну акцію проти державної влади. Надання всім злочинам невластивого їм значення політичних діянь мало місце всупереч дійсним намірам суб'єктів злочину. Відповідно до викладеної ідеологічної концепції державним обвинувачам рекомендувалося, щоб вони завжди починали свою промову в суді із суспільно-політичної характеристики злочину, яка розглядалася як важливий і обов'язковий елемент обвинувальної промови. Підкреслювалося, що виступ прокурора в суді має бути політично гострим і витриманим, а політична спрямованість повинна пронизувати всю обвинувальну промову. У такий спосіб кожній кримінальній справі надавався певний політичний відтінок, що збільшувало шанси підсудного бути засудженим.

Іноді дотепер відзначається, що політизація діяльності прокурора-обвинувача в цілому доречна, що в обвинувальній промові можна говорити про соціально-політичну оцінку злочи-



ну. Достатні підстави для цього дає також кримінологічна характеристика сучасної злочинності. При цьому помилково стверджується, що суспільно-політична оцінка злочину повинна містити в собі й моральний компонент [8, с. 63-65].

На сьогодні прокурори працюють у нових умовах кримінального судочинства, вільних від його політизації й ідеологізації. Державні обвинувачі у своїй промові не дають злочину суспільно-політичної оцінки, а починають її з викладу фактичних обставин вчиненого злочину, що надає їх позиції об'єктивності. В окремих випадках у своїй обвинувальній промові прокурори констатують суспільну небезпеку вчиненого злочину, але не більше того.

У промові прокурор висловлює пропозицію не тільки про визнання підсудного винним, але також про застосування певної норми кримінального закону й призначення підсудному покарання. Про визнання підсудного винним у вчиненні злочину державний обвинувач може зробити пропозицію тільки у випадку, якщо винність підсудного буде доведена й у нього на цей рахунок немає сумнівів.

При визначенні своєї позиції щодо виду й розміру покарання державний обвинувач повинен керуватися вимогами закону про те, що таке покарання відповідає ступеню суспільної небезпечності злочину, даним про особу винного, обставинам, що пом'якшують покарання, а також врахувати вплив запропонованого покарання на виправлення засудженого.

За наявності виняткових обставин, пов'язаних із цілями й мотивами злочину, роллю винного, його поведінкою під час або після вчинення злочину, та інших обставин, що суттєво зменшують ступінь суспільної небезпеки злочину, а також у зв'язку з активним сприянням підсудного як учасника групового злочину розкриттю цього злочину, прокурор повинен запропонувати призначити йому покарання нижче за нижчу межі, передбачену відповідною статтею Особливої частини Кримінального кодексу, або більш м'який вид покарання, не застосовувати додатковий вид покарання, передбачений як обов'язковий.

Якщо державний обвинувач, пропонуючи призначити підсудному покарання у вигляді виправних робіт, обмеження волі, утримування в дисциплінарній військовій частині або позбавлення волі, вважає за можливе виправлення засудженого без відбування покарання, то він має право просити суд.

Державний обвинувач у судовому розгляді може змінити обвинувачення. Про це він повинен повідомити суд до видалення його у нарадчу кімнату для постанови вироку, при цьому зміна обвинувачення можлива винятково у бік його пом'якшення й захисту прав підсудного, тобто повинна мати правозабезпечувальний характер. Державний обвинувач може змінити обвинувачення (лише в межах пред'явленого підсудному обвинувачення) шляхом: виключення з юридичної кваліфікації діяння ознак злочину, що обтяжують покарання підсудного; виключення з обвинувачення посилання на яку-небудь норму Кримінального кодексу, якщо діяння підсудного передбачається іншою нормою кримінального закону, порушення якої йому інкримінується в обвинувальному висновку; перекваліфікувати діяння в бік пом'якшення покарання.

Зміна обвинувачення державним обвинувачем у судовому засіданні означає, що судовий розгляд може бути проведений в межах нового (зміненого прокурором) обвинувачення.

У випадках, коли підсудному інкриміновано вчинення злочину, що складається з декількох епізодів та підпадає під дію однієї статті кримінального закону, а обвинувачення у вчиненні деяких із них не підтвердилося, державний обвинувач також змінює обвинувачення, виключивши окремі епізоди. Зміна обвинувачення на більш тяжке або на таке, що істотно відрізняється від обвинувачення, пред'явленого підсудному в ході досудового слідства, не допускається.

Побудова кримінального судочинства на основі змагальності сторін дозволило в рамках здійснення функції підтримання обвинувачення в судовому розгляді визначити зміну обвинувачення як самостійне повноваження державного обвинувача. Це означає, що позиція прокурора з даного питання є обов'язковою для суду.

Зміну обвинувачення необхідно відрізнити від часткової відмови від обвинувачення, наприклад, якщо один злочин органами досудового розслідування зайво кваліфікується за декількома статтями Кримінального кодексу. Тоді виникає необхідність звузити правову кваліфікацію діяння. Якщо підсудний вчинив один злочин, який помилково кваліфіковано за декількома статтями кримінального закону, суд тільки в описовій частині вироку повинен вказати на виключення помилково інкримінуємої підсудному статті кримінального закону, навівши відповідні мотиви. У такій ситуації державний обвинувач виключає з обвинувачення посилання на норму кримінального закону, реалізуючи повноваження щодо зміни обвинувачення, а не відмови від нього.

Закон не встановлює моменту для зміни прокурором обвинувачення. Однак вважається, що державний обвинувач має право зробити це, особливо у складних справах, на тому етапі су-





дового розгляду, який пов'язаний із підведенням підсумків судового слідства у справі, коли досліджені всі докази й встановлені обставини, що підлягають доказуванню, тобто в ході дебатів сторін. Іншими словами, про зміну обвинувачення прокурор повідомляє й дає обґрунтування цьому у своєму виступі з обвинувальною промовою. Змінивши обвинувачення в суді, прокурор також повинен висловити пропозицію й про міру покарання, яке слід призначити підсудному. Безсумнівно, це буде більш м'яке покарання порівняно з тим, яке передбачено санкцією норми Особливої частини Кримінального кодексу, зазначеної в обвинувальному висновку.

У випадку зміни обвинувачення прокурором суд так само, як і при відмові прокурора від обвинувачення, «зв'язаний» позицією сторони обвинувачення. Суддя повинен вирішити кримінальну справу за обвинуваченням, пред'явленим обвинуваченому органами досудового слідства й підтриманим державним обвинувачем у судовому засіданні. Зміна обвинувачення державним обвинувачем означає, що вирішенню судом підлягає лише обвинувачення, скориговане й підтримане прокурором у судовому засіданні.

Виходячи із принципу змагальності сторін, суд не повинен мотивувати зміни прокурором обвинувачення, якщо тільки він не змінює обвинувачення сам при постанові вироку в нарадчій кімнаті. Зміна прокурором обвинувачення в судовому розгляді є самостійним повноваженням прокурора, обов'язковим для суду (судді).

Якщо прокурор за наявності для того законних підстав не змінює обвинувачення в судовому засіданні, це означає, що він не виконує свій державний обов'язок із забезпечення законності й обґрунтованості обвинувачення, оскільки бездоказово наполягає на обвинуваченні підсудних у вчиненні злочину.

Серед гарантій прав підсудного також передбачається відмова прокурора від обвинувачення. Якщо в результаті судового розгляду прокурор переконався, що дані судового слідства не підтверджують пред'явлене підсудному обвинувачення, він повинен відмовитися від обвинувачення й викласти суду мотиви своєї відмови. В цьому мають проявлятися принципи об'єктивності й процесуальної самостійності прокурора. Відмова прокурора від обвинувачення є обов'язковою для суду, судовий розгляд виявляється безпредметним, що тягне безумовне припинення судом кримінального переслідування.

У випадку відмови прокурора від обвинувачення потерпілий не має права продовжувати функцію обвинувачення. Відмова в даному випадку у покладанні підтримання обвинувачення на потерпілого пояснюється також тим, що державний обвинувач захищає публічний інтерес, виступає від імені держави, а потерпілий – особистий. Якщо держава відмовилася від обвинувачення конкретної особи у вчиненні злочину, то вона не може перекидати підтримку обвинувачення на потерпілого. Проте відмова прокурора від обвинувачення не звужує передбачені права потерпілого, тому що закриття кримінальної справи не перешкоджає пред'явленню й розгляду цивільного позову в порядку цивільного судочинства. Захист державою осіб, визнаних потерпілими, не може здійснюватися за рахунок порушення прав і свобод інших громадян.

Підсудний, кримінальне переслідування щодо якого припинено у зв'язку з відмовою державного обвинувача від обвинувачення, має право на реабілітацію, тобто на відшкодування майнової й моральної шкоди, відновлення трудових, житлових й інших належних йому прав. Таким чином, відмова прокурора в судовому розгляді від обвинувачення зобов'язує суд у постанові (ухвалі) визнати за особою, щодо якої припинено кримінальне переслідування, право на реабілітацію.

Підставою відмови державного обвинувача від обвинувачення є непідтвердження представленими доказами пред'явленого підсудному обвинувачення. При цьому слід підкреслити, що мова йде саме про відсутність у прокурора підстав стверджувати про вчинення певною особою злочину в цілому. Це ті випадки, коли в судовому засіданні не встановлена подія злочину, підсудний не причетний до вчинення злочину, у його діянні відсутній склад злочину.

Відмова прокурора від обвинувачення можлива у будь-якій стадії процесу, але, як видається, доцільно це робити (якщо для цього є підстави), коли досліджені всі представлені докази – за результатами судового слідства. Тільки тоді в нього може скластися тверде переконання, що представлені докази не підтверджують пред'явлене підсудному обвинувачення. Відмова прокурора від обвинувачення, коли обставини справи досліджені ще не в повному обсязі, скоріше за все буде передчасною [2, с. 44]

Відмова прокурора від обвинувачення, якщо в результаті судового розгляду він приходиться до переконання, що дані судового слідства не підтверджують пред'явлене підсудному обвинувачення, розглядається як правовий і моральний обов'язок державного обвинувача [9, с. 73-77].

З цього приводу В. Малярєнко та В. Вернидубов зауважують, що після проголошення



постанови про відмову від обвинувачення прокурор – державний обвинувач перестає бути не тільки державним обвинувачем, а й учасником судового процесу з тих причин, що він виконав свій конституційний обов'язок як представник держави [6, с. 32-43].

Як зазначалося, діяльність прокурора в судовому розгляді є багатофункціональною, у тому числі спрямованою на забезпечення прав людини в кримінальному судочинстві. За допомогою відмови від обвинувачення він сприяє судовому захисту прав підсудного, оскільки якщо прокурор не відмовився від обвинувачення, то ще невідомо, яке рішення прийме суд.

Закриття кримінальної справи або кримінального переслідування – процесуальний наслідок відмови прокурора від обвинувачення. У постанові (ухвалі) суду (у її мотивувальній частині) викладається правова позиція державного обвинувача з даної справи. Суд виносить постанову про закриття справи або кримінального переслідування зовсім не тому, що сам виявив підстави, які тягнуть закриття кримінальної справи (кримінального переслідування), а внаслідок того, що прокурор відмовився підтримувати обвинувачення. І суд відповідно до принципу змагальності процесу зобов'язаний винести відповідну постанову (ухвалу) незалежно від своєї власної позиції. Перегляд ухвали або постанови суду про закриття кримінальної справи через відмову прокурора від обвинувачення допускається лише за наявності обставин, що знову відкрилися. У такий спосіб закон високо оцінює діяльність прокурора в судовому розгляді, його позицію, обумовлену наміром запобігти засудженню невинуватого.

Законодавче визначення, правові наслідки, інші аспекти відмови прокурора від обвинувачення знаходять свій вираз у цілій групі кримінально-процесуальних норм, а тому надають можливість відмову від підтримання обвинувачення вважати самостійним кримінально-процесуальним інститутом, який є логічним продовженням існуючих інститутів, що гарантують виправлення помилок, допущених як на досудовому так і судовому слідстві [4, с. 19-23].

Якщо прокурор знаходить, що в судовому розгляді суттєво порушені права підсудного, а ухвалений судом обвинувальний вирок є незаконним, необґрунтованим або несправедливим, то він подає апеляцію або касацію на такий вирок.

Підсумовуючи викладене, можна дійти таких висновків. Кримінально-процесуальна діяльність прокурора в стадії судового розгляду кримінальної справи є важливою гарантією прав і законних інтересів підсудного. Вона здійснюється шляхом реалізації наданих законом прокуророві прав та виконанням покладених на нього обов'язків, а саме: принципово і відповідально здійснювати свої процесуальні повноваження, самостійно й у повному обсязі, строго керуючись вимогами закону й правосвідомістю, однаково рівно ставитися до всіх підсудних незалежно від їх національності, майнового й службового становища, інших обставин; забезпечувати дотримання прав підсудного шляхом заяви клопотань, висловлення думок, заяв, участі в дослідженні доказів, виступу в дебатах сторін; вносити до суду пропозиції про призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено за даний злочин, або про звільнення від відбування покарання з випробуванням, зміну обвинувачення або відмову від нього.

#### Список використаної літератури:

1. Конституція України (Із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.). – К., 2006.
2. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 р. // ВВР. – 1991. – № 4. – Ст. 14.
3. Власов А.А. Участие прокурора в судебном разбирательстве: Учеб.-практ. пособ. – Ульяновск, 2002.
4. Демидов И.Ф., Тушев А.А. Отказ прокурора от обвинения // Российская юстиция. – 2002. – № 8. – С. 29-37.
5. Карпенко Є. Відмова прокурора від обвинувачення. Кримінально-процесуальна характеристика // Вісник прокуратури. – 2007. – № 1. – С. 19-23.
6. Кореневский Ю.В. Государственное обвинение: какая нужна реформа? // Законность. – 2001. – № 4. – С. 20-29.
7. Маляренко В.Т., Вернидубов І.В. Про відмову прокурора від підтримання обвинувачення в суді та її правові наслідки // Вісник Верховного Суду України. – 2002. – № 4. – С. 32-43.
8. Семененко М.Э. Участие прокурора в рассмотрении уголовных дел судами. – М., 2001.
9. Трофименко В. Деякі особливості відмови прокурора від обвинувачення // Вісник прокуратури. – 2003. – № 7. – С. 73-77.

Надійшла до редакції 18.11.2010

